

Kościół św. Krzyża

2012-03-06

Położony przy ul. Św. Krzyża. Pierwotny późnoromański kościół ufundował około 1200 r. biskup Pełka. W 1244 r. biskup krakowski Prandota osadził przy nim zakonników Świętego Ducha. Obecny gotycki kościół wraz z wieżą wzniesiono w XIV i 1 połowie XV w. Otoczony był cmentarzem i łączył się z wyburzonymi w końcu XIX w. budynkami klasztornymi i szpitalnymi oraz kościołem św. Ducha. Świątynię i zespół szpitalno - klasztorny zniszczył pożar w 1528 r. Wkrótce budynki odnowiono, a kościół ozdobiono bogatą renesansową polichromią, zachowaną w znacznej części do czasów obecnych. Jej autorem był między innymi Stanisław Teplar, starszy cechu malarzy w Krakowie.

Od południa przylega do nawy XV - wieczna kaplica św. Zofii, w której umieszczono gotycką chrzcielnicę z 1423 r. Jest to wyjątkowo cenny obiekt, najbogaciej dekorowany wyrób ludwisarski z czasów gotyku w Krakowie. Przy wieży, od północy, wzniesiono w końcu XVI w. kaplicę św. Andrzeja, a od południa, w 1 połowie XVII w., Matki Boskiej Loretańskiej, w której znajduje się cudowna figura Chrystusa Frasobliwego (XVI w.).

Kościół odnowił w 1684 r. biskup Andrzej Trzebicki i podwyższył wieżę. Gruntowną restaurację budowli przeprowadzili w latach 1896 - 1898 architekci Tadeusz Stryjeński i Zygmunt Hendel, przy współpracy Stanisława Wyspiańskiego. Kościół posiada wyjątkowo piękne sklepienia, np. w nawie głównej - palmowe wsparte na jednym filarze (ok. 1400), w prezbiterium - sieciowe (1533). Z wyposażenia wnętrza obok wielu cennych zabytków zwracają uwagę skrzydła gotyckiego tryptyku (1517), krucyfiks w tęczu (1520), późnogotyckie stalle, ambona oraz dużej klasy artystycznej gotyckie malowidło z 1 połowy XV w. - Matka Boska z Dzieciątkiem.